

УДК 37.013.46

DOI 10.33514/1694-7851-2024-1-17-24

Албанбаева Дж.О.

ага окутуучу

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

[E-mail: jikintosh77@mail.ru](mailto:jikintosh77@mail.ru)

ЖОГОРКУ БИЛИМ БЕРҮҮДӨ СТАНДАРТТАРДЫН САПАТЫН ЖАНА АККРЕДИТАЦИЯЛЫК ПРОЦЕССИН КАМСЫЗ КЫЛУУДА МОНИТОРИНГТИН РОЛУ

Аннотация: Бул макалада жогорку окуу жайларында сапат стандарттарын жана аккредитациялоо процесстерин камсыз кылуу контекстинде мониторингдин маанилүүлүгү талкууланат. Жогорку окуу жайынын мисалында, ал системалуу мониторинг ийгиликтүү аккредитация процедурасына кандайча өбөлгө түзөөрүн жана билим берүү программаларынын сапатын жакшыртаарын изилдейт. Жогорку окуу жайларында колдонулуучу мониторингдин ыкмалары жана куралдары талданат жана аккредитациялоо процесстерин жакшыртуу үчүн колдонулган стратегиялар талкууланат. Изилдөөнүн натыйжалары билим берүү стандарттарын жана билим берүүнүн кепилденген сапатын үзгүлтүксүз жакшыртуунун куралы катары мониторингдин негизги ролун көрсөтөт.

Негизги сөздөр: мониторинг, сапат стандарттары, аккредитация, жогорку билим берүү, билим берүү программалары, мониторинг методдору, мониторинг куралдары, жакшыртуу стратегиялары

Албанбаева Дж.О.

старший преподаватель

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

[E-mail: jikintosh77@mail.ru](mailto:jikintosh77@mail.ru)

РОЛЬ МОНИТОРИНГА В ОБЕСПЕЧЕНИИ СТАНДАРТОВ КАЧЕСТВА И ПРОЦЕССА АККРЕДИТАЦИИ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация: Данная статья обсуждает значимость мониторинга в контексте обеспечения стандартов качества и процессов аккредитации в высшем образовании. На примере высшего учебного заведения, она исследует, как систематический мониторинг способствует успешной процедуре аккредитации и повышению качества образовательных программ. Анализируются методы и инструменты мониторинга, применяемые в высшем образовании, а также обсуждаются стратегии, используемые для улучшения процессов аккредитации. Результаты исследования подчеркивают ключевую роль мониторинга как инструмента для непрерывного совершенствования образовательных стандартов и гарантированного качества образования.

Ключевые слова: мониторинг, стандарты качества, аккредитация, высшее образование, образовательные программы, методы мониторинга, инструменты мониторинга, стратегии улучшения

Albanbayeva Dz.O.

Senior Lecturer

THE ROLE OF MONITORING IN ENSURING QUALITY STANDARDS AND THE ACCREDITATION PROCESS IN HIGHER EDUCATION

Annotation: This article discusses the importance of monitoring in the context of ensuring quality standards and accreditation processes in higher education. Using the example of a higher education institution, she explores how systematic monitoring contributes to a successful accreditation procedure and improves the quality of educational programs. Monitoring methods and tools used in higher education are analyzed, and strategies used to improve accreditation processes are discussed. The results of the study highlight the key role of monitoring as a tool for continuous improvement of educational standards and guaranteed quality of education.

Key words: monitoring, quality standards, accreditation, higher education, educational programs, monitoring methods, monitoring tools, improvement strategies

Кирешүү Заманбап билим берүү шарттарында сапатты камсыздоо жана аккредитациялоо процесстери билим берүү мекемелеринин кадыр-баркын жана атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн тастыктоодо чечүүчү ролду ойнойт. Мониторинг негизги инструмент катары өзгөчө жогорку окуу жайларында бул процесстин ажырагыс бөлүгүнө айланууда.

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин мисалында системалуу мониторинг сапат стандарттарын жана ийгиликтүү аккредитациялоону камсыз кылуунун маанилүү компоненти болуп калганын көрүүгө болот. 2024-жылы жүргүзүлгөн акыркы аккредитациянын жүрүшүндө университет 5 жылга уруксат алды, бул окуу жайдагы билим берүүнүн сапатынын жетишээрлик деңгээлде экендигинен кабар берет.

Бул макалада И.Арабаев атындагы КМУнун мисалында сапат стандарттарын жана аккредитациялоо процессин камсыздоодо мониторингдин ролун карайбыз. Биз университеттин мониторинг жүргүзүү үчүн колдонгон ыкмаларын жана ыкмаларын талдап, окуу программаларын ийгиликтүү аккредитациялоого кандай стратегиялар жана практикалар салым кошконун карап чыгабыз. Бул талдоо билим берүү процессиндеги мониторингдин маанисин жана анын жалпы билим берүүнүн сапатына тийгизген таасирин жакшыраак түшүнүүгө мүмкүндүк берет. [1, с. 36].

Сапат стандарттарын камсыз кылууда мониторингдин ролу:

Мониторинг жогорку билим берүүнүн сапат стандарттарын камсыз кылууда негизги ролду ойнойт, анткени ал билим берүү ишинин ар кандай аспектилерин байкоонун, өлчөөнүн жана талдоонун системалуу процесси. Бул жерде мониторинг сапат стандарттарын камсыз кылуунун кээ бир жолдору бар [2, с 255]:

Окуу пландарынын стандарттарга шайкештигин баалоо: Мониторинг жогорку окуу жайларга, алардын окуу программалары белгиленген сапат стандарттарына канчалык деңгээлде жооп берерин аныктоого мүмкүндүк берет. Бул программанын мазмунун, окутуу ыкмаларын, окутуучулардын квалификациясын жана ресурстардын жеткиликтүүлүгүн талдоону камтыйт.

Окуу натыйжаларын өлчөө: Мониторинг студенттердин окуу жыйынтыктарын баалайт жана алар окуу максаттарына жана күтүлгөн натыйжаларга канчалык деңгээлде жетишип жатканын аныктайт. Бул студенттердин ишинин анализин, экзамендердин жыйынтыктарын, тапшырмаларды аткарууну жана башка көрсөткүчтөрдү камтыйт.

Студенттердин канааттануу деңгээлин баалоо: Мониторинг студенттердин окуу процессине, окуу шарттарына, окутуунун сапатына жана окуу ресурстарынын жеткиликтүүлүгүнө канааттануу деңгээлин аныктоого жардам берет. Мониторинг жогорку окуу жайына жакшыртуу үчүн багыттарды аныктоо жана иш пландарын иштеп чыгуу аркылуу аккредитациялоо процессине активдүү даярданууга мүмкүндүк берет. [3, с. 16].

Жакшырта турган багыттарды аныктоо: Мониторинг билим берүүнүн сапатын жакшыртуу үчүн потенциалы бар аймактарды аныктайт. Бул лабораториялардын жетишсиз жабдылышы, окутуунун натыйжасыз ыкмалары, студенттердин активдүүлүгүнүн төмөн деңгээли ж.б.

Жогорку билим берүүнүн сапат стандарттарын сактоонун мааниси:

Жогорку билим берүүнүн сапат стандарттарын сактоо билим берүү кызматтарынын жогорку деңгээлин камсыз кылуу жана билим берүү максаттарына жетүү үчүн чоң мааниге ээ. Бул эмне үчүн абдан маанилүү, кээ бир себептери бар:

Татыктуу билим берүүнү камсыз кылуу: Сапат стандарттары билим берүү программалары белгиленген стандарттарга жана студенттердин күтүүлөрүнө жооп беришин камсыз кылууга жардам берет, натыйжада сапаттуу билим берет.

Билим берүү мекемесинин абройун сактоо: Жогорку сапат стандарттары билим берүү кызматынын ишенимдүү жана абройлуу провайдери катары окуу жайдын абройун жогорулатууга көмөктөшөт. [4, 413].

Атаандаштыктын жогорулашы: Сапат стандарттарына жооп берген окуу жайлары жогорку билим берүү рыногунда башка окуу жайларга караганда артыкчылыкка ээ жана студенттерди жана финансылык ресурстарды көбүрөөк тартат.

Иштин үзгүлтүксүздүгүн камсыздоо: Сапат стандарттарын сактоо билим берүү мекемесинин мыйзамдуу иштеши үчүн зарыл болгон лицензияларды, аккредитацияларды жана башка уруксаттарды алуу үчүн милдеттүү шарт болуп саналат.

Мониторинг стандарттардан четтөөлөрдү аныктоого жана жакшыртууга кантип жардам берет?

Мониторинг билим берүү ишинин процесстерин жана натыйжаларын системалуу түрдө баалоого, белгиленген стандарттардан четтөөлөрдү аныктоого жана аларга жооп кайтарууга мүмкүндүк берет мисалы, мониторингдин маалыматтары студенттердин кээ бир предметтер боюнча же окуу процессинин айрым этаптарында начар көрсөткүчтөрүн көрсөтүшү мүмкүн. Бул окутуунун натыйжасыз ыкмаларын же окуу программалары менен эмгек рыногунун учурдагы талаптарынын дал келбегендигин көрсөтүшү мүмкүн.

Мындан тышкары, мониторинг студенттердин канааттануусу төмөн болгон тармактарды аныктоого жардам берет, мисалы, окуу ресурстарынын болушу, жабдуулардын сапаты, жашоо шарттары жана башкалар. Бул маалыматтар мекемеге кырдаалды жакшыртуу жана студенттердин керектөөлөрүн канааттандыруу үчүн чараларды көрүүгө мүмкүндүк берет. [5, 98].

Андан ары мониторинг окуу пландарын жана программаларын ишке ашыруудагы карама-каршылыктарды аныктап жана окуу процессин башкаруунун натыйжасыздыгын көрсөтүүсү мүмкүн. Бул маалыматтардын негизинде мекеме окуу планын оптималдаштыруу, ресурстарды бөлүштүрүү жана башкаруу процесстерин жакшыртуу боюнча кадамдарды жасай алат.

Ошентип, мониторинг жогорку билим берүүнүн сапат стандарттарын камсыз кылуунун ажырагыс бөлүгү болуп саналат, анткени ал стандарттардан четтөөлөрдү аныктоого жана аларды четтетүү боюнча чараларды көрүүгө, ошону менен билим берүүнүн сапатын тынымсыз жогорулатууну камсыз кылууга мүмкүндүк берет.

Жогорку окуу жайдагы аккредитациялоо процесси – бул мекеменин белгилүү бир белгиленген стандарттарга жана сапат критерийлерине жооп берер-келбесин аныктоо үчүн көз карандысыз уюмдар же агенттиктер тарабынан бааланган жана каралуучу расмий процедура. Бул процесс билим берүүнүн сапатын камсыз кылуу жана элдин билим берүү мекемелерине болгон ишениминин даражасын кепилдөө үчүн маанилүү.

Аккредитациялоо процесси, адатта, төмөнкү кадамдарды камтыйт:

Аккредитацияга даярдоо: Билим берүү мекемеси өзүнүн миссиясы, максаттары, билим берүү программалары, түзүмү, ресурстары жана ишинин башка аспектилери жөнүндө маалыматтарды камтыган керектүү документтерди даярдайт. Даярдык иш-чаралар мекеменин кызматкерлерин жана инфраструктурасын аккредитациялоо процессине даярдоо үчүн да жүргүзүлүшү мүмкүн.

Аккредитацияга арыз берүү: Билим берүү мекемеси тиешелүү аккредитациялоо агенттигине же уюмга аккредитацияга арыз берет. Бул колдонмо мекеме жана анын иш-аракеттери жөнүндө бардык зарыл болгон маалыматтарды берет.

Баалоо: Аккредитациялык агенттик билим берүү мекемесинин белгиленген сапат стандарттарына шайкештигин баалайт. Буга тиешелүү документтерди текшерүү, агенттиктин өкүлдөрүнүн окуу жайына баруусу, кызматкерлер жана студенттер менен маектешүү, билим берүү программаларынын, ресурстардын сапатын баалоо ж.б. [6, 239].

Чечим кабыл алуу: Баалоонун натыйжалары боюнча аккредитациялоочу орган билим берүү мекемесинин аккредитациялык статусу жөнүндө чечим кабыл алат. Эгерде билим берүү мекемеси белгиленген стандарттарга жооп берсе, ага белгиленген мөөнөткө аккредитация статусу берилет.

Аккредитация статусун сактоо: Билим берүү мекемеси мезгил-мезгили менен текшерүүлөрдү жүргүзүү жана керектүү документтерди жаңылоо аркылуу белгиленген сапат стандарттарына ылайыктуулугун дайыма көрсөтүп турушу керек.

Жогорку окуу жайларында аккредитациялоо процесси билим берүүнүн сапатын жогорулатууга, студенттердин жана коомдун кызыкчылыктарын коргоого, окуу жайлардын аброюн көтөрүүгө жардам берет. [7, 13].

Мониторинг менен аккредитациянын өз ара байланышы:

Жогорку окуу жайдагы мониторинг жана аккредитация өз ара тыгыз байланышта жана бири-бирин толуктап турат. Мониторинг – бул мекеменин билим берүү ишмердүүлүгүнүн ар кандай аспектилерин көзөмөлдөөнүн жана баалоонун үзгүлтүксүз процесси, ал эми аккредитация – бул окуу планынын жана бүтүндөй мекеменин сапатын баалоонун формалдуу процедурасы. Бул жерде алар кантип өз ара аракеттенишет?

Мониторинг аркылуу аккредитацияга даярдоо: Мониторинг билим берүү мекемесине анын учурдагы абалы жана аккредитация стандарттарына жооп берүү үчүн чечилиши керек болгон көйгөйлөр жөнүндө маалымат менен камсыз кылат. Бул мекемеге өркүндөтүү багыттарын аныктоо жана иш пландарын иштеп чыгуу аркылуу аккредитациялоо процессине активдүү даярданууга мүмкүндүк берет.

Мониторингдин маалыматтарын аккредитациялоодо колдонуу: Мониторингдин натыйжалары, мисалы, студенттин ишинин натыйжасы, окутуунун сапаты, ресурстардын жеткиликтүүлүгү жана студенттердин канааттануусу жөнүндө маалыматтар аккредитация процессинде берилген документтерде колдонулушу мүмкүн. Бул маалыматтар билим берүү мекемесинин белгиленген сапат стандарттарына шайкештигинин далили катары кызмат кыла алат.

Кайтарым байланыш аркылуу сапатты жогорулатуу: Мониторингдин натыйжалары мекемеге анын ишинин натыйжасы боюнча кайтарым байланышты камсыздайт жана жакшыртуу үчүн

багыттарды аныктоого мүмкүндүк берет. Мониторингдин натыйжаларына жооп катары жакшыртууларды киргизүү мекемеге билим берүүнүн сапатын жогорулатууга жана аккредитациядан ийгиликтүү өтүүгө жардам берет.

Аккредитациялоо процессинин натыйжалуулугун баалоо: Мониторинг жана баалоо процесстеринин өзү да алардын натыйжалуулугун жана белгиленген стандарттарга жана критерийлерге ылайык келүүсүн камсыз кылуу үчүн бааланышы жана көзөмөлдөнүшү мүмкүн.

Ошентип, мониторинг аккредитациялоого даярдыктын ажырагыс бөлүгү болуп саналат жана билим берүүнүн сапатын жогорулатуу үчүн маалыматтарды, пикирлерди жана колдоо көрсөтүү менен бул процессти ийгиликтүү аяктоого өбөлгө түзөт.

Аккредитацияны колдоо үчүн мониторингди колдонуудагы учурдагы мүнөздүү багыттар жана практикалар:

Учурда жогорку окуу жайларында аккредитациялоо процессин колдоо үчүн мониторингди колдонууда бир катар учурдагы мүнөздүү багыттар жана практикалар бар. Алардын айрымдары кирет [8, 22-б.]:

Үзгүлтүксүз өркүндөтүү үчүн маалыматтарды колдонуу: Жогорку окуу жайлары билим берүү процессинин ар кандай аспектилери боюнча маалыматтарды камсыз кылуучу мониторинг системаларын көбүрөөк колдонууда. Бул маалыматтар андан кийин жакшыртуу үчүн потенциалы бар аймактарды аныктоо жана тиешелүү стратегияларды жана аракеттерди иштеп чыгуу үчүн колдонулат.

Технологиянын жана аналитиканын интеграциясы: Заманбап технологиялар жана аналитикалык куралдар мониторинг жана аккредитация процессинде барган сайын маанилүү роль ойноп жатат. Агенттиктер маалыматтарды чогултуунун жана талдоонун автоматташтырылган системаларын, ошондой эле машинаны үйрөнүү жана жасалма интеллекттин ыкмаларын чоң көлөмдөгү маалыматты натыйжалуураак талдоо жана мүнөздүү багыттарды аныктоо үчүн колдонушат.

Натыйжаларга жана жетишкендиктерге көңүл буруу: Мониторингте жана аккредитациялоого заманбап ыкмалар барган сайын билим берүүнүн натыйжаларын жана студенттердин жетишкендиктерин өлчөөгө басым жасайт. Бул билим берүүнүн сапатын жана анын студенттерге жана бүтүндөй коомго тийгизген таасирин тагыраак баалоого мүмкүндүк берет. [9, 96].

Мониторингди жана аккредитацияны жакшыртууда технологиянын жана аналитиканын ролу:

Технологиялар жана аналитика жогорку окуу жайларында мониторинг жана аккредитация процесстерин жакшыртууда негизги ролду ойнойт:

Маалыматтарды чогултууну жана талдоону автоматташтыруу: Атайын программалык каражаттарды колдонуу мекемелерге маалыматтардагы тенденцияларды жана үлгүлөрдү аныктоого мүмкүндүк берет, бул негизделген чечимдерди кабыл алууга жардам берет.

Болжолдоо жана моделдөө: Аналитикалык ыкмалар билим берүүнүн келечектеги тенденцияларын болжолдоо үчүн колдонулушу мүмкүн, институттарга өзгөрүүлөргө даярданууга жана тобокелдиктерди натыйжалуу башкарууга жардам берет.

Жекече мамиле: Аналитика технологиялары мекеменин өзгөчө муктаждыктарын жана өзгөчөлүктөрүн эске алган жекелештирилген отчетторду жана аналитикалык каражаттарды түзүүгө мүмкүндүк берет.

Жогорку окуу жайларында аккредитациялоону колдоо үчүн мониторингди колдонуу боюнча мыкты тажрыйбалардын мисалдары:

Маалыматтарды сактоо жана иштетүү үчүн булуттук технологияларды колдонуу: Мекемелер маалыматты сактоо жана иштетүү үчүн булут кызматтарын пайдалана алышат, бул маалыматтын жеткиликтүүлүгүн жана коопсуздугун камсыз кылат.

Өзүнүн аналитикалык платформаларын иштеп чыгуу: Кээ бир институттар окуу, студенттердин ишинин натыйжалары жана билим берүү процессинин башка аспектилери боюнча маалыматтарды чогултуу жана талдоо үчүн өздөрүнүн аналитикалык платформаларын түзүп жатышат.

Машина үйрөнүү жана жасалма интеллект ыкмаларын ишке ашыруу: Машиналарды үйрөнүү жана жасалма интеллект ыкмаларын колдонуу мекемелерге маалыматтарды талдоо процесстерин жана тенденцияларды аныктоо процесстерин автоматташтырууга мүмкүндүк берет, бул мониторинг процессин натыйжалуу жана так кылат.

Аналитика жана мониторинг борборлорун түзүү: Кээ бир институттар маалыматтарды талдоо, аналитикалык куралдарды иштеп чыгуу жана алынган натыйжалардын негизинде чечимдерди кабыл алуу боюнча адистерди бириктирген атайын аналитика жана мониторинг борборлорун түзүшөт. [10, 11].

Аккредитациялоо процессинде мониторингди колдонуунун көйгөйлөрү:

Маалыматтардын татаалдыгы: негизги көйгөйлөрдүн бири атайын көндүмдөрдү жана ресурстарды талап кылган чоң көлөмдөгү маалыматтарды чогултуу, талдоо жана чечмелөө болуп саналат.

Стандартташтыруунун жоктугу: Ар кайсы өлкөлөрдө жана аймактарда мониторинг стандарттарынын жана критерийлеринин бирдиктүү комплектинин жоктугу, натыйжаларды салыштырууну жана аккредитацияларды эл аралык таанууну кыйындатат.

Талап кылынган аналитикалык көндүмдөр: Маалыматтарды иштеп чыгуу жана маалыматтык отчеттуулук билим берүү мекемелеринде жок болушу мүмкүн болгон атайын аналитикалык көндүмдөрдү талап кылат. [11, 262-б.].

Каржылык чектөөлөр: Мониторинг системаларын ишке ашыруу жана колдоо программалык камсыздоону сатып алуу, персоналды окутуу жана инфраструктураны колдоо үчүн каржылык ресурстарды талап кылат.

Жогорку окуу жайларында аккредитациялоону колдоо үчүн мониторинг практикасын өнүктүрүүнүн жана өркүндөтүүнүн келечеги:

Мониторинг процесстерин стандартташтыруу: Мониторингдин жалпы кабыл алынган стандарттарын жана критерийлерин иштеп чыгуу жана ишке ашыруу натыйжаларды салыштыруу процессин жөнөкөйлөтүүгө жана аккредитацияларга болгон ишенимди жогорулатууга жардам берет.

Технологиянын жетишкендиктери: Жасалма интеллект жана маалыматтардын аналитикасы сыяктуу өнүгүп келе жаткан технологияларды колдонуу мониторингдин натыйжалуулугун бир топ жакшыртат жана мониторингдин чыгымдарын азайтат [12, 45-б.].

Кызматкерлерди окутуу: Аналитикалык инструменттерди жана мониторинг жүргүзүү ыкмаларын колдонуу боюнча билим берүү кызматкерлерин окутуу жана колдоо көрсөтүү кызматкерлердин квалификациясын жогорулатат жана мониторингдин натыйжаларын жакшыртат.

Кызматташуу жана тажрыйба алмашуу: Билим берүү мекемелери менен аккредитациялоо органдарынын ортосунда тажрыйба жана мыкты тажрыйба алмашуу мониторинг жана аккредитациялоонун натыйжалуу ыкмаларын өнүктүрүүгө салым кошо алат.

Корутунду:

Жыйынтыктап айтканда, жогорку окуу жайларында аккредитациялоо процессинин сапаттуу жана ийгиликтүү аякташын камсыз кылууда мониторингдин маанилүүлүгүн белгилегим келет. Мониторинг билим берүүнүн сапатын тынымсыз жогорулатууда жана билим берүү мекемелеринин белгиленген стандарттарга жооп беришин камсыздоодо негизги ролду ойнойт. Мониторингдин натыйжалары окуу процессинин эффективдүүлүгүн жогорулатуу үчүн жакшыртуу үчүн потенциалдуу чөйрөлөрдү аныктоого жана тийиштүү чараларды көрүүгө мүмкүндүк берет.

Аккредитациялоо процессин колдоо үчүн мониторингди натыйжалуу пайдалануу боюнча негизги сунуштар:

Так максаттарды жана критерийлерди белгилөө: Аккредитациялоо органдарынын талаптарына жана мекеменин керектөөлөрүнө жооп бере турган конкреттүү максаттарды жана мониторинг критерийлерин аныктоо.

Системалык мамиле: Окуу процессинин ар кандай аспектилерин камтыган мониторинг системасын иштеп чыгуу, анын ичинде студенттердин ишинин натыйжалуулугун, окутуунун сапатын, ресурстардын жеткиликтүүлүгүн ж.б.

Заманбап технологияларды колдонуу: Мониторинг маалыматтарын чогултуу, талдоо жана интерпретациялоо үчүн заманбап технологияларды жана аналитикалык каражаттарды ишке ашыруу. Бул процессти натыйжалуу жана так кылууга жардам берет.

Үзгүлтүксүз өркүндөтүү: Мониторингдин натыйжаларын жакшыртуу үчүн потенциалдуу жерлерди аныктоо жана аларды чечүү үчүн чараларды көрүү үчүн колдонууз. Окуу процессин тынымсыз өркүндөтүү ийгиликтүү аккредитациянын ачкычы болуп саналат.

Кызматташуу жана тажрыйба алмашуу: Мониторинг жана аккредитация чөйрөсүндө тажрыйба жана мыкты тажрыйба алмашуу үчүн башка окуу жайлары жана аккредитациялоо органдары менен өз ара аракеттенүү. Бул жалпы билим берүүнүн сапатын жогорулатууга жана окуу жайдын аброюн көтөрүүгө жардам берет.

Жалпысынан алганда, аккредитациялоо процессин колдоо үчүн мониторингди натыйжалуу пайдалануу системалуу жана комплекстүү мамилени, ошондой эле сапаттык өзгөрүүлөргө жана өркүндөтүүгө туруктуу умтулууну талап кылат.

Список литературы:

1. Албанбаева, Д.О. Кыргызстандын ЖОЖдорундагы педагогикалык мониторингте инновациялык мамиле [Текст] / Д.О.Албанбаева // «Россия мамлекеттик социалдык университети» федералдык мамлекеттик бюджеттик жогорку окуу жайынын Ош шаарындагы филиалынын бюллетени, Кыргыз Республикасы. – 2023. – № 1(27). – С. 36-46. – EDN IUTYIN.
2. Чалданбаева, А.К. Педагогикалык университетте модулдук билим берүү программаларын долбоорлоонун өзгөчөлүктөрү [Текст] / А.К.Чалданбаева // Илим жана жаңы технологиялар. – 2012. – № 9. – 255-257 бб.
3. Калдыбаев, С.К. Кыргыз Республикасынын ЖОЖдорунун студенттеринин окуу жетишкендиктерин баалоонун абалы [Текст] / С.К.Калдыбаев, Ж.А.Байтуголова, В.Т. Исакова // Эл аралык эксперименталдык билим берүү журналы. – 2018. – № 10. – 16-21 бб.
4. Албанбаева, Д.О. Жогорку окуу жайы Кыргызстандын бүгүнкү күндөгү студенттеринин көзү менен (тенденциялары, өнүгүүсү, келечеги) [Текст] / Д.О.Албанбаева // Илим жана практика жарчысы. – 2023. – Т. 9, № 7. – 413-420 бб. – DOI 10.33619/2414-2948/92/58. – EDN UVZKWI.

5. Супатаева, Э.А. Студенттердин окуу процессине канааттануусун көзөмөлдөөнү ишке ашыруу жөнүндө [Текст] / Супатаева Э.А. // Кыргыз билим берүү академиясынын кабарлары. – 2015. – № 2(34). – 98-104 бб.

6. Албанбаева, Ж.О. Педагогикалык мониторинг концепциясы билим берүүнүн сапатын өнүктүрүүнүн колдонмосу катары (И.Арабаев атындагы КМУнун мисалында) [Текст] / Ж.О.Албанбаева // Актуалдуу маселелер жеке өзүн-өзү өнүктүрүү: психологиялык-педагогикалык аспект: Материалдардын жыйнагы Эл аралык катышуусу менен Бүткүл россиялык илимий-практикалык конференция, Йошкар-Ола, 19-май, 2022-жыл. – Чебоксары: Федералдык мамлекеттик бюджеттик жогорку окуу жайы “Мари мамлекеттик университети”, 2022. – С. 239-245. – EDN XARHKV.

7. Албанбаева, Д.О. Университеттеги окуу процессинин ийгилигинин педагогикалык мониторингинин эталондук модели [Текст] / Д.О.Албанбаева // Илим жана инновациялык технологиялар. – 2023. – № 3(28). – С. 13-27. – DOI 10.33942/sit042348. – EDN XNWJOJ.

8. Ажибаева, А. Ж. Некоторые вопросы управления качеством обучения в вузе [Текст] / А. Ж. Ажибаева // Австрийский журнал гуманитарных и общественных наук. – 2015. – № 11-12. – С. 22-23.

9. Чалданбаева, А.К. Университетте биология бакалаврларынын предметтик компетенцияларынын структуралык компоненттерин ийгиликтүү калыптандыруу үчүн педагогикалык шарттарды ишке ашыруу [Текст] / А.К.Чалданбаева // Илим жана билим берүүнүн перспективалары. – 2020. – № 3(45). – С. 96-113. – DOI 10.32744/pse.2020.3.8. – EDN NJGQBD.

10. Албанбаева, Д.О. Мониторингдик изилдөөлөрдүн негизинде билим берүүнүн сапатын башкаруу [Текст] / Д.О.Албанбаева // Илим жана билим берүүнүн өнүгүү тенденциялары. – 2023. – № 100-1. – С. 11-24. – DOI 10.18411/trnio-08-2023-02. – EDN UDWPVL.

11. Албанбаева, Д.О. Экономика тармагындагы 1-курстун студенттеринин ийгилигине жана адаптациясына байкоо жүргүзүүнүн мааниси [Текст] / Д.О.Албанбаева, Е.В. Самигуллин // И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жарчысы. – 2023. – № 4. – 262-269 бб. – DOI 10.33514/1694-7851-2023-4-262-269. – EDN YYDFKR.

12. Чалданбаева, А.К. Кыргыз Республикасында компетенттүүлүк мамилеге негизделген билим берүү стандарттарын иштеп чыгуу жана ишке ашыруу тажрыйбасы [Текст] / А.К.Чалданбаева // Жогорку билим бүгүн. – 2015. – № 10. – 45-47-бб.

Рецензент: кандидат педагогических наук, доцент Жакшылыкова К.Ж.